

ԿԵՍՐՈՊ ԱՐԵՂԱ ԱՆԹԱՐՅԱՆ

Մ Ե Ճ Պ Ե Լ Ո Ց Մ Տ Ե Ճ Մ Ո Ւ Ն Ք Ն Ե Ր

(Տնտեսի, Դատավորի և Դատական կիրակիների առիթով)

որիմաստ և տպավորիչ են Մեծ պահոցը բոլոր կիրակիների նշանակությունը, շարականների և հոգևոր երգերի բնագետությունը իմաստը, ձկնեղեցական արտաքին ձևավորումների բնագետությունը պատկերը, Մեծ պահոցը իմաստ հաղորդող Քրիստոսի առակները: Մեծ պահոցը օրերին են կարդացվում Քրիստոսի գեղեցկագույն առակները: Առակախոսությունը Քրիստոսի բարոգություն կարևոր միջոցն է ևզել: Այդ առակների մեջ նա խտացրել է իր վարդապետության, բարոգության էությունն ու դադախարական բովանդակությունը: Շատ ան այդ առակները, բայց նրանցից մեկի անունով էլ կոչվում է Մեծ պահոցը շորորդ՝ Տնտեսի կիրակին:

Ի՞նչ է Տնտեսի առակը և ի՞նչ է նրա իմաստը:

Տնտեսը հավատարիմ ծառայել է իր տիրոջը, հնարամտություն է ունեցել ծառաների բարեկամությունը շահելու՝ նրանց պարտերի զգալի տոկոսը զեղչելու միջոցով և արժանացել իր տիրոջ գովասանքին: Ավետարանի դժվարիմաստ առակներից մեկն է այս, որի մեջ շոշափված է նյութականի և բարոյականի փոխհարաբերության հարցը: Մարդը տնտես է նշանակված Աստուծո կողմից ողջ աշխարհի և նրա անսահման բարիքների ու գանձերի վրա: Ինչպե՞ս պետք է նա վարի իր «տնտեսությունը»: Սրանից էլ ծագում է քրիստոնյա մարդու համար կարևոր մի հարց՝ հանցանք է հարստանալը: Տնտեսի առակը այս հարցին տալիս է որոշակի պատասխան՝ եթե շարաշահումների, վաշխառության, խաբեության արդյունք է հարստությունը, եթե լավ վաճառականների և բրտիների արդար վատակ է նա, հարստանալը մեղք է: «Արարեք ձեզ բարեկամս ի մամոնայէ անիրատւիսնս»:

Սակայն այս չէ այս առակի ամբողջ միտքը: Հարստանալու ցանկությամբ պետք չէ զրկել ուրիշներին, այլ ընդհանրապես պետք է ծառաների, կարիքավոր մարդկանց բարեկամությունը շահել, նրանց նկատմամբ ցուցաբերելով անշահախնդիր օժանդակություն, մարդասիրություն, հարգանք, սեր: Տնտեսը կարողանում է այդ հաշտարար ուղին գտնել և շահելով ծառաների բարեկամությունը, գոհունակություն է պատճառում իր տիրոջը, որովհետև նա իր շահը տեսնում է իր ընկերների շահի մեջ: Տնտեսը իմաստությամբ է գործում:

Այս առակի իմաստն այն է, որ եթե մարդիկ՝ «տնտես»-ները այնքան ճարպիկ և աշխարհաց են իրենց նյութականը ապահովելու մեջ, որքան ավելի պետք է մտահոգվեն, իմաստություն, շնորհք, խելացիություն հանդես բերեն հոգևոր հարստություն դիզելու հարցում: Նյութականը վաղանցուկ է, կորցատական, դողերը կարող են «ակաս հատանել և զոդանալ», մինչ հոգեկանը անկողողատելի է, անկորնչական: Ահա թե ինչի՞ պետք է ձգտեն ճշմարիտ «տնտես»-ները՝ քրիստոնյաները:

Քրիստոնեությունը դատապարտում է նյութականի նկատմամբ պաշտամունքը, փողի, մամոնայի առաջ ստրկանալը: Փողը, մամոնան շատ վատ բռնակալ է, եթե այն համարենք տեր, իսկ կլինի հավատարիմ և օգուտկար ծառա, եթե այն գործածենք իբր միջոց բարեկործանության, մարդասիրության համար և ոչ թե ինքնանպատակ: Պիտի ունենանք տնտեսի իմաստությունը՝ բարեկամներ ձարելու և ճշմարիտ ու աստվածահաճ գործեր կատարելու համար: Ուշ կամ կանուխ մեղանից ևս պահանջվելու է իբրև քրիստոնյաներ՝ «Տուր գհամար տնտեսութեան քո, զի ոչ ևս կարես լինել տնտես»: Պատասխանատվության զգացմունքը, պարտականության

գիտակցությունը քրիստոնյա հավատացյալի առաքինությունն է, իսկ նրանից զուրկ լինելը՝ նրա հանցանքը: Քրիստոնյա մարդու պատասխանատվության շրջանակը շատ ընդարձակ է: Այդ պատասխանատվությունը կարող է լինել հոգեկան, բարոյական, հայրենասիրական, ազգային, անձնական, ընկերային, ընտանեկան: Քրիստոնյան պետք է այդ բոլորի «համար»-ը տա մի օր: «Որով՞ շատ տուա, շատ պահանջեցեմ ի նմանէ»: Այս երկրի վրա քրիստոնյա մարդու ամբողջ կյանքը մի համարատվություն է իր եկեղեցու, իր Հայրենիքի, իր ժողովրդի առաջ: Սակայն նա հաշվետու է ամենից շատ Աստուծո և նրա աստվածային դատաստանի առաջ: Եվ երջանիկ ու բախտավոր է այն հավատացյալը, որը լսում է Փրկչի խրատներն ու ձայնը՝ «Մառայ բարի և հաւատարիմ»:

Մեծ պահոց հինգերորդ կիրակին կոչվում է Գառավորի կիրակի: Այդ օրը կարգացվում է Ավետարանից Գառավորի առակը:

Մի այլի կին անձանձուրվեց և հետևողական խնդրանքների ու դիմումների միջոցով կարողանում է իր դատը լսել տալ մի անդամ և անխիղճ դատավորի, որը ոչ Աստուծուց էր երկնում, ոչ էլ մարդկանցից ամաշում, կորցրած լինելով մարդկային նկարագրի բոլոր դեմքը:

Այս առակի մեջ շոշափվում է ընդհանրապես աղոթելու, կերպր, ժամանակը և աղոթքի զորությունը: Աղոթքը այն կենդանի կապն է, որը հավատացյալներին հաղորդակցություն մեջ է դնում Աստուծո հետ: Աղոթքի թևերով հավատացյալի հոգին վերանում է դեպի Աստված, ներշնչում և ուժ է ստանում մեղքի և շարիքի դեմ կռվելու: Աղոթքը հանդիսանում է մերթ մի թախանձագին խնդրանք, աղաչանք, Աստուծո օժանդակությունը աղերսող սրտի ինքնաբերական մրմունջ, մերթ շնորհակալություն, երախտագիտություն Աստուծուն՝ իր բարիքների և ողորմության համար:

Սակայն ինչպե՞ս պետք է աղոթել: Ահա հարցը:

Պիտի աղոթել խոր անկեղծությամբ, հավատով, ջերմեռանդությամբ: Աղոթքը պիտի լինի մշտապես, հետևողական, որովհետև նա հոգու սնունդն է: Աղոթքը քրիստոնյա մարդու համար անհրաժեշտություն է հանապազօրյա հացի, ջրի, օդի չափ: Աղոթքը պետք է լինի այլի կնոջ աղոթքի նման, սրտանց, համոզված, գիտակցաբար: Եթե այլի

կնոջ թախանձանքները լավեցին անխիղճ դատավորից, որքա՞ն ալիքի շուտ կլավի քրիստոնյայի աղոթքը, որն ուղղվում է Բարի Գառավորին, որ մեր Հայրն է, բարեկամն ու դատարարը: Պետք է աղոթել մարդու հոգով և վստահ Աստուծո ողորմության վրա:

Աղոթել սովորներ պն հոգով ու բառերով, որոնցով աղոթել են մեր մեծ հայրապետներն ու սրբերը: Անդիր աններ նրանց սքանչելի աղոթքները, որոնցով բացահայտվել է մարդկային հոգու ողջ ողբերգությունը, անզորությունը, լուսաբաղձությունը և թող մեր սրտերից ևս բարձրանան ապաշխարության այս օրերին, իրեն կնդրուկ, մեր աղոթքները:

Մեծ պահոց վերջին կիրակին կոչվել է Գալստյան կիրակի:

Մեր բարեպաշտ նախնիները, իրենց հավատի ջերմությամբ, հոգեկոր կապ են դրել Մեծ պահոց բոլոր կիրակիների միջև: Մեկ կիրակի խորհուրդն ու նշանակությունը է՛լ ալիքի բացատրվում և հասկանալի են դառնում հաջորդ կիրակիների խորհուրդով:

Գալստյան կիրակիի խորհուրդը մեծ է քրիստոնյայի կյանքի և եկեղեցու վարդապետության մեջ:

Քրիստոսի երկրորդ գալուստը վերագրվում է Աստվածորդու մեր մոլորակի վրա, ընդհանուր դատաստանի համար: Նա պիտի դա «զօրութեամբ և փառք բազմօք»: Ժամանակը միայն «գիտե՞ Հայրն»: Ուստի պետք է միշտ արթուն լինել ու պատրաստ, աղոթել, որ փորձություն մեջ չընկնենք: Քրիստոսի գալստյան մասին շատ գեղեցիկ էջեր և առակներ կան Ավետարաններում, օրինակ՝ տանուտիրոջ և տնտեսի, տասը կույսերի, քանքարների առակները, որոնցով խոսվում է արթուն և պատրաստ լինելու համար Քրիստոսի գալստյան օրը: Մեծ պահոցն իր խորհրդավորությամբ, ապաշխարությամբ, կրոնական շնչով հոգեկոր լինելության պատմություն է, որն սկիզբ է առնում Ադամի դախտային օրերից և ապրում է մինչև հավիտյան:

Իրենց մեր կյանքի իմաստուն տնտեսը, ունենա՞նք այլի կնոջ հետևողականությունը մեր աղոթքներում և քրիստոնյային վալել հոգեկան մաքրությամբ, ապաշխարությամբ, սրբությամբ, պատրաստ լինելու դիմավորելու նաև Քրիստոսի հրաշափառ Ս. Հարությունը և երկրորդ գալստյանը:

